OLIY TA’LIMDA FAN VA XORIJIY TIL INTEGRATSIYASI: PILOT GURUHLARNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Amanbayeva Dilsoraxon Abbamuslimovna
Andijon davlat chet tillari instituti
Ingliz tili amaliyoti kafedrasi o‘qituvchisi
Ermakboyeva Dilorom Abrorbekovna
Andijon davlat chet tillari instituti
Ingliz tili va adabiyoti fakulteti 1- kurs talabasi
https://doi.org/10.5281/zenodo.24317776

Annotatsiya. Ushbu tezisda oliy ta’limda fan mazmunini ingliz tili orqali o‘qitishga asoslangan pilot guruh modelining pedagogik imkoniyatlari ko‘rib chiqiladi. Andijon davlat chet tillari institutidagi pilot guruh misolida CLIL va EMI yondashuvlari, kommunikativ va raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish, shuningdek, model samaradorligini baholash masalalari nazariy-tahliliy jihatdan yoritiladi.
Kalit so‘zlar: pilot guruh, CLIL, EMI, integratsiyalashgan ta’lim, kommunikativ kompetensiya, raqamli savodxonlik, notiqlik, e-marketing.

Globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta’lim muassasalari oldida kasbiy bilim bilan birga xorijiy til, tanqidiy fikrlash, hamkorlik va raqamli ko‘nikmalarga ega mutaxassislarni tayyorlash vazifasi turibdi. Xorijiy tilni faqat o‘rganish predmeti emas, balki akademik va kasbiy bilimlarni egallash vositasi sifatida qo‘llash bu vazifani amalga oshirishning muhim yo‘nalishidir. Mazkur yondashuv O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni va xorijiy tillarni o‘qitishni takomillashtirishga doir PQ-5117-son qarorida belgilangan ustuvor vazifalar bilan hamohangdir [6.,7].

Bunday ta’limni tashkil etishning amaliy ko‘rinishlaridan biri Andijon davlat chet tillari institutining ingliz tili va adabiyoti yo‘nalishida faoliyat yuritayotgan chuqurlashtirilgan “Pilot” guruhdir. Unda fanlarning ingliz tilida olib borilishi, notiqlik san’ati va e-marketing kabi qo‘shimcha mashg‘ulotlar tashkil etilishi fan mazmuni, til hamda zamonaviy kasbiy ko‘nikmalarni o‘zaro bog‘lash imkonini beradi. Mazkur tezisning maqsadi ushbu modelning nazariy-pedagogik asoslarini tahlil qilish va uning samaradorligini baholash yo‘llarini belgilashdir.

Tahlilda normativ hujjatlar va CLIL (Content and Language Integrated Learning), EMI (English Medium Instruction), raqamli savodxonlik hamda autentik baholashga oid adabiyotlar o‘rganildi. Nazariy-tahliliy case study yondashuvi asosida pilot guruh amaliyoti ilmiy konsepsiyalar bilan qiyoslandi. Ushbu yondashuv hozircha eksperimental natijalarni isbotlashga emas, modelning mavjud pedagogik imkoniyatlarini asoslashga qaratilgan.

Birinchidan, fanlarni ingliz tilida o‘qitish orqali talaba tilni real akademik vazifalarni bajarishda qo‘llaydi. Coyle, Hood va Marsh [1] CLIL yondashuvida fan mazmuni va til rivoji birgalikda ko‘zda tutilishini ta’kidlaydi. EMI esa ingliz tilini fanlarni o‘qitish vositasi sifatida qo‘llash bilan bog‘liq. Shunga qaramay, darsning ingliz tilida o‘tilishining o‘zi yetarli emas: akademik lug‘at, mutaxassislik terminlari, yozma topshiriqlar, taqdimot va muhokamalar ham maqsadli rivojlantirilishi zarur. Karabay va Durrani [3] tadqiqoti oliy ta’limda EMI masalalariga ilmiy qiziqish ortayotganini ko‘rsatadi.

Ikkinchidan, notiqlik, debat, taqdimot, jamoaviy loyiha va portfolio kabi faoliyatlar talabalarning fikrni asosli ifodalash, auditoriya bilan muloqot qilish, hamkorlikda ishlash hamda tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirish uchun imkoniyat yaratadi. Bunday vazifalarni baholashda faqat an’anaviy

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

testlarga tayanmay, aniq mezonli analitik rubrikalar va autentik baholash usullaridan foydalanish maqsadga muvofiqdir. [5].

Uchinchidan, e-marketing va raqamli topshiriqlar talabalarni zamonaviy axborot muhitiga tayyorlashga xizmat qilishi mumkin. Raqamli savodxonlik faqat dastur va qurilmadan foydalanishni emas, balki axborot manbalarini tanlash va baholash, raqamli kontent yaratish, onlayn hamkorlik hamda axborot etikasi talablariga rioya qilishni ham o‘z ichiga oladi. Farias-Gaytan va hammualliflar [2] oliy ta’limdagi raqamli transformatsiya ushbu kompetensiyalarni muntazam rivojlantirish zaruratini ko‘rsatishini qayd etadi.

Pilot guruh modeli yangi pedagogik usullarni sinab ko‘rish va ularning natijalarini kuzatish imkonini beradigan ta’lim muhiti sifatida ham ahamiyatlidir. Biroq mazkur modelning amaldagi samaradorligini tasdiqlash uchun pilot va qiyosiy guruhlarda pre-test va post-test, so‘rovnoma, kuzatuv, suhbat, taqdimot va loyiha natijalarini birgalikda tahlil qilish talab etiladi. Til kompetensiyasi, fan mazmunini o‘zlashtirish, motivatsiya, o‘ziga ishonch hamda raqamli ko‘nikmalar baholash mezonlari bo‘lishi mumkin. Miqdoriy natijalar zarur hollarda statistik usullar yordamida tekshiriladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, fan va xorijiy til integratsiyasiga asoslangan pilot guruh modeli talabalarning akademik, kommunikativ va raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish uchun istiqbolli pedagogik imkoniyatlar yaratadi. Notiqlik va e-marketing kabi qo‘shimcha mashg‘ulotlar bu imkoniyatlarni kengaytirishi mumkin. Shu bilan birga, modelning real samaradorligi yuzasidan qat’iy xulosa chiqarish uchun nazariy tahlil bilan bir qatorda tizimli empirik monitoring va qiyosiy baholash zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). CLIL: Content and language integrated learning. Cambridge University Press.
2. Farias-Gaytan, S., Aguaded, I., & Ramirez-Montoya, M.-S. (2023). Digital transformation and digital literacy in the context of complexity within higher education institutions: A systematic literature review. Humanities and Social Sciences Communications, 10, 386. https://doi.org/10.1057/s41599-023-01875-9
3. Karabay, A., & Durrani, N. (2024). The evolution of English medium instruction research in higher education: A bibliometric study. Education Sciences, 14(9), 982. https://doi.org/10.3390/educsci14090982
4. Lee, J.-Y. (2024). Pedagogical effects of CLIL in Asia’s higher education: An empirical reassessment. SAGE Open, 14(3). https://doi.org/10.1177/21582440241271140
5. Vlachopoulos, D., & Makri, A. (2024). A systematic literature review on authentic assessment in higher education: Best practices for the development of 21st century skills, and policy considerations. Studies in Educational Evaluation, 83, 101425. https://doi.org/10.1016/j.stueduc.2024.101425
6. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni, O‘RQ-637-son. (2020, 23-sentabr).
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasida xorijiy tillarni o‘rganishni ommalashtirish faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-5117-son qarori. (2021, 19-may).

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.